

Svar på skriftligt spörsmål om möjligheter för förare som egenföretagare att sälja förarservice som arbetsprestation

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Ärade talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spörsmål SS 114/2018 rd undertecknat av riksdagsledamot Eero Suutari /saml:

Varför kan inte en yrkesförare sälja sin arbetsprestation till ett annat företag på motsvarande sätt som andra yrkesutövare säljer sin yrkeskunskap och

vad avser regeringen att göra för att underlätta för förare att sälja sin arbetsprestation?

Som svar på detta spörsmål anför jag följande:

Det finns tvingande bestämmelser om kännetecknen för anställningsförhållande 1 kap. 1 § i arbetsavtalslagen. Det är frågan om ett arbetsavtal när en arbetstagare förbinder sig att personligen utföra arbete för arbetsgivarens räkning under dennes ledning och övervakning mot lön eller annat vederlag. Kännetecknen bedöms som en helhet. Kännetecknet gällande ledning och övervakning är dock centralt vid bedömning av om en person utför arbete för en annan i egenföretagar- eller arbetstagarroll. Typiskt för arbete som utförs i anställningsförhållande är arbetsutförarens osjälvständiga roll i förhållande till frågor gällande den som låter utföra arbetet. Arbetsgivaren kan genom sin lednings- och övervakningsrätt bestämma bland annat om hur, var och när arbetet ska utföras. Eftersom stadgandena om kännetecknen för anställningsförhållande är tvingande kan inte den som låter utföra arbetet och den som utför arbetet genom ett avtal sig emellan avtala om rättsförhållandets natur och därigenom undvika skyldigheter som hör till anställningsförhållande.

I skattelagstiftningen är inte begreppet anställningsförhållande definierat. Uppkomsten av ett anställningsförhållande bedöms som en helhet där utöver andra verkliga kännetecknen för anställning eller uppdrag också kännetecknen för arbetsrättslig anställning beaktas. Skatteförvaltningen har gett en anvisning, Lön och arbetsersättning i beskattningen (23.2.2018, dnr A7/200/2018), där gränsdragningen mellan lön och arbetsersättning behandlas. Anvisningen tillämpas för såväl förskottsuppbörd som när mottagarens beskattning behandlas.

Arbete, uppgifter och tjänster kan utföras i arbetsförhållande eller annat avtalsförhållande (uppdragsförhållande). Det är frågan om ett uppdragsförhållande om det har slutits ett uppdragsavtal mellan parterna, kännetecknen för uppdragsförhållande uppfylls och även parternas reella verksamhet stöder uppkomsten av ett uppdragsförhållande. Genom Skatteförvaltningens anvisning

Svar på skriftligt spørgsmål SSS 114/2018 rd

har man inte begränsat möjligheten för utövare inom någon bransch att utföra arbete i uppdragsförhållande, det vill säga även näringsidkare som erbjuder transporttjänster kan som utgångspunkt verka i uppdragsförhållande.

Uppkomsten av arbetsförhållande eller uppdragsförhållande avgörs baserat på en helhetsbedömning av olika slags formella och reella kännetecken. De formella kännetecknen sammanhänger med uppfyllandet av olika slags skyldigheter i anslutning till inledande av företagsverksamhet och verkande som företagare. De reella kännetecknen sammanhänger med innehållet i skyldigheterna enligt avtalsförhållandet mellan betalaren och mottagaren samt de reella arbetsförhållandena och -villkoren. I allmänhet är det frågan om ett uppdragsförhållande när arbetet utförs av ett företag eller en företagare som har ordnat starten av företagsverksamhet och skyldigheterna i anslutning till att verka som företagare.

I Skatteförvaltningens anvisning som nämns ovan gällande lön och vederlag behandlas betydelsen av arbetsredskap, utrustning och material som behövs för arbetet i arbets- och uppdragsförhållanden. Utgångspunkten är att i arbetsförhållande utförs arbetet i huvudsak med arbetsredskap som arbetsgivaren har anskaffat, bekostat och tillhandahåller sina arbetstagare. En anställd arbetstagare bär alltså inte kostnader som hör till arbetsgivaren.

Till uppdragsförhållandets natur hör att en näringsidkare i uppdragsförhållande skaffar och bär även kostnaderna för arbetsredskap, utrustning och material som behövs i den bedrivna verksamheten. Också i Skatteförvaltningens anvisning har man som utgångspunkt konstaterat att uppdragstagaren i ett uppdragsförhållande använder sina egna arbetsredskap och sin egen utrustning i arbetet.

Kravet på egna arbetsredskap och förnödenheter är dock inte ovillkorligt. Uppdragstagaren behöver inte äga de arbetsredskap som behövs för arbetet (till exempel lastbil) utan kan förvalta dessa även med leasing- eller annat hyresavtal som grund. Redskap som behövs i arbetet kan även hyras från uppdragsgivaren. Om arbetsredskapen hyrs från uppdragsgivaren ska det betalas gängse hyra för dem.

I Skatteförvaltningens anvisning nämns exempel på branscher där verksamhetsutövning i uppdragsförhållande i praktiken förutsätter anskaffning av dyra maskiner och anordningar på ett eller annat sätt. Enligt anvisningen är till exempel föraren av en lastbil, buss, taxi, grävmaskin eller annat fordon eller annan arbetsmaskin typiskt i uppdragsförhållande om föraren äger eller baserat på hyresavtal förvaltar det fordon eller den arbetsmaskin som används i arbetet. Om personen inte äger eller baserat på hyresavtal förvaltar de maskiner och anordningar som behövs för verksamheten, eller inte betalar gängse ersättning till uppdragsgivaren för uppdragsgivarens maskiner och anordningar, kan det inte vara frågan om ett uppdragsförhållande.

Vederlag för försäljning av ren förartjänst som skett utan egen transportmateriel och eget trafik-tillstånd har i rättspraxis betraktats som lön. I skattepraxis förutsätts inte att föraren måste avlönas i ett anställningsförhållande. Till uppdragsförhållandets natur hör dock att en näringsidkare skaffar och även bär kostnaderna för arbetsredskap, utrustning och material som behövs i den bedrivna verksamheten.

Svar på skriftligt spørgsmål SSS 114/2018 rd

Helsingfors 24.4.2018

Finansminister Petteri Orpo